

[23] me4 eu
eu4 me pravosuđe
i temeljna prava
ja za evropu evropa za mene

Kontakt: Kancelarija glavnog pregovarača:
tel: +382 (0)20 225-568; +382 (0)20 246-264
e-mail: kgp@mfa.gov.me; web sajt: <http://www.mvpei.gov.me/>

23 PRAVOSUĐE I TEMELJNA PRAVA

Evropski Savjet je 29. VI 2012. potvrdio odluku Savjeta opštih poslova od 26. VI 2012. o otvaranju pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji. Prva Međuvladina konferencija¹ između Crne Gore i EU, takođe, je održana 29. VI 2012. i njome je zvanično otvoren proces pregovora.

Crna Gora je prva zemlja kandidat na koju se primjenjuje novi pristup u pregovorima, koji podrazumijeva da se poglavlja 23. Pravosuđe i temeljna prava i 24. Pravda, sloboda i bezbjednost, otvaraju na početku pregovora i ostaju otvorena do zatvaranja svih ostalih poglavlja. U slučaju zastoja u ostvarivanju napretka u navedenim poglavljima, može doći do blokiranja daljeg napretka u svim ostalim.

Crna Gora je prva zemlja koja je prije zvaničnog otvaranja pregovora održala analitički pregled za poglavlja 23 i 24. Eksplanatorni analitički pregled za 23. poglavlje održan je 26. i 27. III 2012., dok je bilateralni održan 30. i 31. V 2012.

Pored potrebe za potpunim usklađivanjem nacionalnog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU, neophodno je da Crna Gora ostvari vidljive i mjerljive rezultate u primjeni tih zakona. Nezavisno, depolitizovano i efikasno pravosuđe je preduslov da jedna zemlja može imati potpunu vladavinu prava. Borba protiv korupcije je u fokusu svih zemalja članica EU, pa će Crna Gora morati da pokaže sposobnost da efikasno sprovodi donijete zakone, kako u prevenciji korupcije, tako i u njenoj represiji. Po pitanju temeljnih prava, očekuje se da zemlja kandidat za članstvo u EU pokaže sposobnost garantovanja svih temeljnih prava, kao i da bude spremna da pruži zaštitu u slučaju njihovog kršenja. Svaki napredak u ovom poglavlju djeluje na jačanje pravne sigurnosti i povjerenja građana u pravosudni sistem, kao i na podizanje svijesti svih građana o poštovanju i ostvarivanju temeljnih prava.

PRAVOSUĐE

Oblast pravosuđa izaziva posebnu pažnju Evropske unije imajući u vidu da je stabilan pravosudni sistem neophodan za ostvarivanje vladavine prava. Ova oblast ima četiri podoblasti: nezavisnost, nepristrasnost, profesionalnost-stručnost-efikasnost i reformu pravosuđa.

¹ EU i država kandidat raspravljaju i pregovaraju o pregovaračkim pozicijama na sjednicama međuvladine konferencije, uz koje se paralelno održavaju redovne konsultacije i pregovori na stručnom nivou između predstavnika Evropske komisije i države kandidata u cilju prevazilaženja i otklanjanja eventualnih problema. Nakon postizanja dogovora između EU i države kandidata o pojedinom pregovaračkom poglavlju, uz ispunjenost preduslova za njegovo zatvaranje, ono se privremeno zatvara, a formalnu odluku o tome donosi međuvladina konferencija na ministarskom nivou. Sve do sklapanja Ugovora o pristupanju, ako se u tom poglavlju pravne tekovine donesu bitno novi propisi ili ako država kandidat ne ispunji preduslove i obaveze koje je preuzela za to pregovaračko poglavlje, postoji mogućnost njegovog ponovnog otvaranja.

Oblast pravosuđa sadrži najmanje pravne tekovine u ovom pregovaračkom poglavlju, koja se većinom sastoji od standarda koje jedna zemlja mora da ispuni u skladu s modelom unutrašnjeg pravosudnog sistema, kako bi bila u potpunosti usklađena s pravnom tekovinom EU. Da bi zemlja kandidat bila uspješna u reformama u ovoj oblasti, mora ne samo imati potpunu usklađenost pravnih akata, već i mjerljive ostvarene rezultate u njihovom sprovođenju.

ANTIKORUPCIJA

Ova oblast će od otvaranja pa do samog zatvaranja pregovora biti predmet pažnje Evropske unije. Pravna tekovina iz ove oblasti sastoji se od niza Konvencija UN i Savjeta Evrope, kao i odluka i preporuka Evropskog Savjeta. Zemlja kandidat se mora u potpunosti uskladiti s pravnom tekovinom u ovoj oblasti, ali i pokazati spremnost da ostvari vidljive rezultate kako u prevenciji, tako i u borbi protiv korupcije. Najosjetljivija pitanja u ovoj oblasti su korupcija u osjetljivim oblastima (javne nabavke, zdravstvo, školstvo, pravosuđe, javna administracija i dr.), kao i finansiranje političkih partija.

TEMELJNA PRAVA

Temeljna prava predstavljaju osnovu svakog civilizovanog društva i pravno uređene države. Njihovo ostvarivanje mora biti garantovano i neometano. Ova oblast sadrži niz konvencija, protokola, povelja i deklaracija koje država kandidat mora uvesti u svoj pravni sistem, a pri tome takođe obezbijediti efikasno sprovođenje. Posebnu pažnju izazivaju teme antidiskriminacije, pravo na pravično suđenje, pravo na suđenje u razumnom roku i zaštita ličnih podataka.

PRAVA GRAĐANA EU

Prava građana EU se izdvaja kao posebna oblast prava, gdje svaka zemlja kandidat mora obezbijediti uslove za ostvarivanje prava državljanima zemalja članica EU. Ovdje spadaju pravo glasa i kandidovanja na izborima za Evropski parlament, pravo glasa i kandidovanja za lokalne izbore, pravo slobodnog nastanjivanja na teritoriji EU i diplomatska i konzularna zaštita. Većina pravne tekovine iz ove oblasti su odluke i direktive Evropskog savjeta koje većinom stupaju na snagu danom ulaska u EU.